

מאת אורי אבנרי

26 - 24 באפריל 1972

אפשר ללמוד

מן התורכים

הכנסת חזרה מפגרתה הקצרה. אם חזרו החברים בכוחות מחודשים, לא ניכר הדבר עליהם. השבוע הראי שון היה משעמם במיוחד, ומיספר הנוכחים ירד ל-מינימום.

הערתי על כך ביום הרביעי, כאשר נאמתי על חוק שיגרותי, המסדיר ענייני העברת קרקעות בטאבו. ראיתי שהציע מלא, ושהאולם ריק.

אורי אבנרי: ...גבירתי היושבת-ראש, הרשי לי להר סיף הערה.

במשך כל הישיבה הזאת היה היצע מלא בנינוער, שבאו להתרשם מפעולת הכנסת, ואילו אולם הכנסת היה תפוס עליידי שלושה, ארבעה, חמישה או שישה חברי הכנסת.

היושבת-ראש המנוח ניסה, ללא הצלחה, לפעול לביי עור הנגע הזה. לפני שייבחר היושבת-ראש החדש, כדאי להרהר בבעיית זו.

הבוקר קיבלתי מיכתב מידי, המלמד באוניברסיטה באנקרה (הסרופסור יהויכין ברנר, מי שהיה מלוחמי לח"י). הוא שלח לי קטן מעיתון תורכי, שממנו אני למד שנתקבל זה עתה תיקון לתקנון הפרלמנט שם, כדי להילחם בהיעדרות.

לפי התיקון שנתקבל, חברי-פרלמנט הנעדר משיבה, ייקנסו ב-50 לירות תורכיות, שהן בערך 30 ל"י. הקנס יפורסם בעיתון הרשמי.

חבר הנעדר מן הישיבות במשך חודש, מודה מן הפרלמנט אוטומטית.

זהו רעיון מעניין, שהייתי רוצה להביאו לתשומת-לב היושבת-ראש הבא, הנבחר ברגעים אלה — לא עליידי הכנסת, אלא עליידי סיעת המערך.

עלייך השיב שרה-המישפטים, בראשית תשובתו, ב"נימה של הומור:

יעקב-שימשון שפירא: במשך כל הזמן אנו משתדלים להיפטר מן החוקים התורכיים, והנה מציע חבר הכנסת אבנרי לאמץ לנו חוק תורכי.

אורי אבנרי: מה יש? לדואר התורכי כבר חזרנו! חברי-הכנסת המעטים שנכחו באולם דווקא התלחו מן הרעיון, בתנאי אחד: שכספי הקנסות של הנעדרים יחולקו בין הח"כים הבאים לישיבות. מה שצודק, צודק.

מי מונה

את היו"ר?

מחצית הכנסת בחרה השבוע יושבת-ראש לכנסת כולה. זה דבר מוזר מאוד. אולם במציאות של הכנסת, זה מכבר חדלו הכל מלהרגיש כמזורזים לא.

יושבת-ראש הכנסת נושא, לכאורה, בתפקיד עלי-מי-לגתי ועל-סיעתי. תפקידו הרשמי הוא, לשמור על כבוד הכנסת. תפקידו הטבעי בישראל הוא להגן על הכנסת בפני הממשלה. המבקשת להפכה לחותמת-גומי.

בעל תפקיד רם זה היה צריך להיבחר עליידי כל הכנסת, כדי שיוכל לייצג את כל הכנסת. נשיאות הכנסת (מוסד המכונה רשמית "יושבת-ראש הכנסת והסגנים") מורכב על-פי מפתח מפלגתי אדוק, ללא כל ייצוג לסיעות הקטנות. אבל היו"ר עצמו — מדוע עליו לבוא משורות סיעה מסוימת? מדוע לא יהיה זה האיש שמר בית חברי-הכנסת רוחשים לו אמון וכבוד?

האם אין זה נאה יותר שכל חברי-כנסת, או קבוצת חברי-כנסת, יוכלו להציג מועמד כלשהו, וכי תיערך בחירה חופשית, וחשאית, בין כל המועמדים, בלי התערבות הנוכחים הסיעתיים?

במשך כמה ימים הפצנו רעיונות אלה בקרב חברי-

הכנסת והעיתונאים. אך מובן שהיה זה ללא הועיל. במציאות המיסלגתית, קובע המפתח, ולא ההיגיון או טובת-העניין.

וכך נתקבל כדבר מובן מאליו שמיפלגת-העבודה צריכה למנות את היו"ר, ושמפא"י תמנה את נציג מיפלגת העבודה. בעוד שבאולם הריק-כמעט של המליאה, בקומה השלישית, התנהל ויכוח על חוקים שיגרתיים, מנתה ועדת הקלפי בקומה החמישית, בחדר סיעת המערך, את קולות חברי הסיעה שניתנו בהצבעה חשאית — של הסיעה בלבד, התוצאה לא היתה חשובה. התהליך עצמו קבע את דמות התפקיד.

מוטי כלל אינו

בחור אידיוטי

הנושא העיקרי שעמד לנגד עיני הציבור במשך השבוע לא הגיע כלל לדיון רשמי בכנסת.

עוד לפני שהתחדש המושב, הגשנו הצעה דחופה לסדר-היום: "דו"ח ועדת ויתקון והמשתמע ממנו — מסקנות הוועדה מחייבות שהכנסת תחזור ותדון ב"פרשה זו, ותיתן דעתה בדחיפות לקביעת כללי-התנהגות נאותים לאישי מדינה והמועלים במיסגרתה."

הנשיאות התכנסה, וקבעה שאין העניין דחוף, למרות שכל הציבור געש. משהושג על-כך עירעור ב"ועדת-הכנסת, נדחה העירעור ברוב של קול אחד.

לא התפקדו בכך. בו ביום הגיש אמנון זכרוני שאילתה מפורטת לשר-האוצר:

אל: שר האוצר.
מאת: ח"כ אורי אבנרי.

לקראת סוף דיוני "ועדת ויתקון" מסר פרקליט המדינה, מר גבריאל בן, לוועדה מידע, לפיו ציוד-הקידוח נמכר ב-1962 למר מוטי פרידמן תמורת 70 אלף דולר בלבד (בעוד ששענת מר פרידמן היתה כי הציוד נרכש על-ידי משהי חברות קנדיות ב-385 אלף דולר). ועדת החקירה לא נכנסה לבירור סתירה זו.

על פי תקנות ההגנה (כספים), כל עיסקה של תושב ישראלי במטבע זר טעונה אישור האוצר.

לאור המידע הנ"ל, הנני מבקש לדעת:

(1) האם ניתן עליידי שלטונות האוצר למר פרידמן, או לחברה כלשהי הקשורה בו, היתר לרכוש מחברת

מוטי פרידמן

הקידוחים ישראל קונסטיננטל הקנדית. השייכת לאחים בלומפילד, ציוד קידוח בשנת 1962?

(2) אם ניתן אישור — האם הוקצבו למטרה הנ"ל כספים במטבע זר?

(3) האם ניתן אישור נוסף למר פרידמן או לחברותיו, לרכוש את הציוד ב-385 אלף דולר, או בסכום אחר כלשהו? (אם כן — מהו הסכום)?

(4) אילו אישורים הוענקו למר פרידמן ולחברותיו לרכישי ציוד או זכויות לגבי רכוש בחו"ל?

(5) האם הודיע מר פרידמן כי לו כספים בחו"ל, באמ"צ עומתם יוכל לממן רכישה הציוד הנ"ל?

(6) האם ניתן למר פרידמן היתר לייסד חברה בחו"ל? אם ניתן למר פרידמן אישורים — כיצד אירע שבעד ציוד שנרכש ב-1962 תמורת 70 אלף דולר, ניתן כעבור שלוש שנים היתר לרכשו שוב במחיר גבוה פי חמישה מן הרכישה הראשונה?

(7) האם אישרו רשויות האוצר במאי 1963, או במועד אחר כלשהו, השאתר הרכישה כאופציה לשנה נור ספט, עד 31.7.64?

(8) העם בעיקבות המידע הגוסף שהועבר לפרקליט המדינה, כמפורט לעיל, פתחו רשויות האוצר בחקירה או העבירו את החומר הנוגע בדבר לחקירת המשטרה?

(9) אם כן — מתי? האם הוברר מה היו מקורותיו הכספיים (אם בכלל) של מר פרידמן בבנק רוטשילד בלונדון, ובבנק קרדיט סוויס בג'נבה?

מדוע יש מיסים

על העברת דירות?

אחד מתפקידיו העיקריים בכנסת הוא לחשמיע רעיונות חדשים. עשינו זאת השבוע בוויכוח על מישרי החינוך (ראה מיסגרת). עשינו זאת שוב למחרת היום, כאשר הביא שרה-המישפטים הצעת-חוק, שנועדה להגן על

המחדל הגדול 'תנקם

בצורת בריונות, אלימות

והתפרקות החיים התברתיים

לחלו דברינו בוויכוח הכללי על משרד החינוך והתרבות:

אורי אבנרי: כבוד השר הפליג אתמול במרומי התיאוריה החינוכית, והשמיע פואימה פדגוגית מעניינת

מוטל עליו להחזירו לקרקע המציאות העגומה, ולהשמיע את הפרווה של חיי יום-יום בכיתת-הספר הישראלי המצוי.

אעשה זאת באמצעות כמה סיפורים. השמות בדויים אך העובדות לקוחות מן החיים.

סיפורו של הילד

דני יעקבי:

דני הוא ילד הארץ. בן לוג עולים מלפני עשרים שנה. בבית שבעה ילדים. לאבא אין מקצוע. הוא מת-פרנס בקושי, ולא תמיד.

בבית אין ספרים, וגם אין עיתונים, מלבד צהרון מיקרי המזדמן לשם. מעולם לא ראה דני מישו בבית קורא ספר. מעולם לא שמע בבית שיחה על עניין כל-שהו חורג מתחום ענייני החיים הפרימיטיביים ביותר מנת-המישכל שלו ממוצעת או קצת פחות, אוצר-המיליק שלו עלוב, עולם-המושגים שלו דל ביותר.

כשהגיע לביתה א', נדחס לביתה של ז' וידיים, רבים מהם טעוני-טיפוח כמורה. המורה שהפכה אדישה מוזמן, אם בכלל אייפעם התחבה למיקצועה, אינה יכולה להתמסר ברצינות לילדיה באולה. ההפרעות בכיתה מת-מיוזות, בעיות השמעת גוזלות את רוב זמני השיעורים.

המורה מדברת בשפה שדני מבין אותה רק בקושי, לא רק מסני שאינו מבין רבות מן המילים, אלא גם מפני שעולם-המושגים של המורה שייך לכוכב אחר.

אילו היה דני לומד בכיתה של 25 ילדים, אילו יכלה המורה להקדיש לו זמן, אילו בכלל היתה לה עדיין נטייה להתמסר לילד כזה, ייתכן שדני היה מדביק בהדרגה את חבריו. אולם בכיתה זאת אין לו שום סיכוי לכך. אחרי כמה חודשים הוא נוכח לדעת שהוא מסגר שאינו מבין.

הוא מאבד את העניין בלימודים, פורש למעשה מן הכיתה, ויצר לעצמו דימוי של נער כושל, עצלן, מטומטם.

כדי להבליט את עצמו הוא מפריע יותר ויותר, פורק כל עול, הופך מיטרד לכיתה כולה, מייאש את המורה-המענישה אותו באופן שיגרתית.

בכיתה ב' דני הוא כבר יוד בעייתי ביותר. תר. בכיתה ג' הוא חסר-תיקווה.

אולם מכיוון שאי-אפשר להשאירו כיתה, ואין בשל בילו מוסד שיתאים לו, הוא "נסחב" עם כיתתו שנו אחרי שנה, כשהוא מהווה מוקד לחבורה גדלה והולכות של מופרעים. מכאן רק צעד קטן לכנופיית-רחוב, ולתי קים הראשונים במשטרה.

המשך דרכו של דני יעקבי נתון מראש אמנם, משרי-החינוך חפך עליו כמה אלפי דירות בכיתת-הספר. אבל המדינה תשלם עבור הרבה רכבות לירות בעתיד — בתקציבי המש-טרה, בתי-הסוהר והפטר.

אין זה סיפור של נער אחד, ואין זה סיפור של בית ספר אחד. בבית-ספר מסויים בצפון תל-אביב, מגי מיספר ה"נסחבים" בכיתות ח' לשליש — והמורו מדרבות בנייתן על "שליש הפוסטמות". אסור להשאיר ילד בכיתה בלי הסכמת ההורים, וההורים מגיבים כמעט על כל הצעה כזאת במילים: "את לא תעשי מהליל שלנו מטומטם!"

אב אחד הכרין שהוא יהרוג כל מי שיגיד על הילד שגו שהוא מטומטם.

רוכשי-מקרקעין שלא הספיקו לבצע את ההעברה במיש-רד רישום-הקרקעות.

אורי אבנרי: מה, בעצם, גורם להיווצרות מעמד זה של בעלי דירות, שלא רשמו את הרכישה בטאבו? יש לכך סיבה פשוטה: אין להם הכסף לתשלום המסים וברצוני לעורר באוזניו של שרה-המישפטים רעיון מסויים.

רוכשי-מקרקעין שלא הספיקו לבצע את ההעברה במיש-רד רישום-הקרקעות.

אורי אבנרי: מה, בעצם, גורם להיווצרות מעמד זה של בעלי דירות, שלא רשמו את הרכישה בטאבו? יש לכך סיבה פשוטה: אין להם הכסף לתשלום המסים וברצוני לעורר באוזניו של שרה-המישפטים רעיון מסויים.

רוכשי-מקרקעין שלא הספיקו לבצע את ההעברה במיש-רד רישום-הקרקעות.

אורי אבנרי: מה, בעצם, גורם להיווצרות מעמד זה של בעלי דירות, שלא רשמו את הרכישה בטאבו? יש לכך סיבה פשוטה: אין להם הכסף לתשלום המסים וברצוני לעורר באוזניו של שרה-המישפטים רעיון מסויים.

רוכשי-מקרקעין שלא הספיקו לבצע את ההעברה במיש-רד רישום-הקרקעות.

אורי אבנרי: מה, בעצם, גורם להיווצרות מעמד זה של בעלי דירות, שלא רשמו את הרכישה בטאבו? יש לכך סיבה פשוטה: אין להם הכסף לתשלום המסים וברצוני לעורר באוזניו של שרה-המישפטים רעיון מסויים.

רוכשי-מקרקעין שלא הספיקו לבצע את ההעברה במיש-רד רישום-הקרקעות.